

ISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok vizs. 'Előfizetések és hirdetések' a
 száadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők

Németország és Spanyolország között még folynak a tárgyalások.

A német kormány cáfolata.

Budapest, augusztus 28. (Saját tudósítónktól.) Berlinből félhivatalosan jelentik: A Times azon San Sebastianból keltezett híradása, hogy Németország a spanyol kormány összes feltételeit elfogadta s ennek következtében a spanyol kikötőkben horgonyzó német hajók Spanyolországban engedtetek át: elejétől végig valótlan. Mint már 23-án közöltük, a spanyol kormány jegyzéke felett a két kormány között tárgyalások folynak, hogy megtalálják a mindkét országot kielégítő megoldást.

Mely hadicélokhoz járult hozzá Wilson?

Budapest, augusztus 28. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Journal de Geneve mai számában Seiler ezredes közli, hogy Wilson elnök annak idején azt a kérdést intézte a nyugati hatalmakhoz, hogy mik a hadicéljaik? Erre a kérdésre a következő feleletet kapta:

1. Belgium, Szerbia és Montenegró helyreállítása, megfelelő kártalanítás mellett.
2. A megszállott francia, orosz és oláh területek visszaadása szintén kártalanítás mellett.
3. A szövetségesektől a múltban elragadott összes területek visszaadása.

4. Az olasz, oláh, cseh és tót nemzeti ségek felszabadítása idegen uralom alól.
5. A török járom alatt élő népek felszabadítása.
6. Lengyelországnak önálló állammá való alakítása.
7. Garanciák a porosz militarizmus ellen.

Wilson elnök a maga részéről ezen feltételekhez hozzájárult.

Biharmegye és Bácsbodrog megye.

Irtta MÓRICZ ERNŐ dr, Biharmegye tiszti főorvosa.

Két vármegye nemzetpusztító betegségéről, a magyar betegségről irt nekünk a vármegye főorvosa a magyarság szeretetétől sugárzó cikket, amelyben jogos szemrehányás szól a habozókhöz és indolensekhez. E cikknek szenzációs részlete is van: Ausztriában a hadikincstár a közös költségek terhére segít a veszedelmen, míg nálunk így vagyunk:

„Az Est”-ben mint szenzációt olvastuk, hogy mily fényes eredménnyel indult meg Bácsbodrogvármegye közönségének akciója a napokban tartott egészségügyi népgyűlésen a pusztító népbetegség: a tuberkulózis ellen és örömmel kell megállapítanunk, hogy az ott elhangzott beszédek nyomában keltett lelkesedést a tett követte; a nép százezreket nyújtott az ottani védelem céljaira, úgy hogy ezen vármegye területén egycsapásra megvalósul-

nak mindazon hathatós védelmi eszközök, ugymint: a dispensairek, szanatóriumok, üdülőtelepek, kerti iskolák, gyermekszanatóriumok, munkásházak, napköziotthonok stb., amelyekkel a tuberkulózis mint népbetegség bár nagy áldozatok árán, de idővel leküzdhető.

Ha visszapillantást vetünk vármegyénknek 1908. évre visszanyúló immár 10 éves hasonló vármegyei akciójára, sajnálattal kell beismernünk, hogy akciónk, sajnos eddig a kívánt eredménnyel nem járt, s ez irányú törekvéseinket illetőleg csak részlet-sikerekről számolhatunk be. Ennek fő oka, hogy vármegyénk közönsége eme mozgalmat sem anyagilag sem erkölcsileg nem karolta fel oly szép áldozatkészséggel, mint Bácsbodrog vármegye közönsége.

Mi is létesítettünk Berettyóújfal-

ban, Belényesben, Székelyhidon, Nagyszalontán az egész vármegyét behálózó dispensaireket, szanatórium jellegű 25 ágyas fekvő csarnokot Belényesben, 35 ágyas gyermekszanatóriumot Élesden, de ezek fenntartásához közönségünk közvetlenül még csak tekintetbe sem jöhet az összeggel sem járult.

Azt hitte a nagyközönség, hogy a 12.000 koronát kitevő megyei és 15 ezer koronás állami segély, amelyek évente jelenleg rendelkezésre állanak, oly nagy összeget tesznek ki, hogy ezen intézményeknek fenntartása és eredményes működése ezek által biztosítva van.

Hányszor és hányszor mutattunk rá szóban és írásban, hogy a társadalom áldozatkészségét ezen irányban sem nélkülözhetjük.

Egy világháború pusztításának kellett jönnie, amely minden szónál többet mond, hogy belássa vármegyénk intelligens közönsége és elsősorban azok körében azon kiváltságosak, akik üzleti merészséggel kihasználva a jelen borzalmas kényszer helyzetét, semmiből egyszerre milliomosokká lettek, hogy igenis vannak kötelességek szenvedő embertársainkkal szemben, amelyeket le nem róni egyértelmű a szivtelen hazafiatlansággal.

Amikor a magyarság a legnagyobb véráldozatot hozza a világháborúban, a magyarság jövőjének megerősítésének problémája, nemzeti önállóságunk, fajunk szupremációjának kérdésévé alakult. Kérdem, meddig várunk, mire támaszkodunk segélyakciónkal? Mi a maroknyi magyarság a népek tengerében elszigetelve: sajnos senkire, csak önmagunk erejére vagyunk és leszünk utalva. A nagy elszámolás után, a béke beköszönésével, tehát az átmeneti időben, nem adminisztratív jellegű új törvényekkel, hanem egyedül és kizárólag népjóléti törvényekkel és intézményekkel és utóbbiak keretében elsősorban a tuberkulózis elleni küzdelem eszközeinek, a munkában leroskadó anyák és satnya csecsemők védelmi szervezetének azonnal leendő megvalósításával és beállításával kell biztosítani fajuk fenntartását.

És emellett végre valahára minél több állami, nemzeti iskolát adjunk a népnek ott, ahol erre szükség van, mert felvilágosítás, kultúra kell a népnek, hogy végre megértse mi fáj neki, hogy a nemzet veszedelme hol van, hogy hallgasson azokra, akik rajta intézményesen segíteni akarnak, mielőtt késő nem lenne.

A mi megyei mozgalmunk tengődik a társadalom közönye miatt. Hogy azt felrázzuk, javaslatunkra szerveztük az átmeneti idő tartamára a fertőző betegségek elleni védőbizottságokat. Ezen bizottságok, eltekintve attól, hogy megkönyvitették idáig a Stefánia anya és csecsemő védelem megszervezését, a nyaraltatási akció sikerét előmozdították, de sajnosan kell tapasztalunk, hogy éppen a tuberkulózis elleni védekezés terén eszre

vehető munkát alig teljesítenek. Holott, ha egy-egy tag 600 egynehány tag közül csak évente egyetlen egy fertőző betegséget bejelent, az évente több mint 4000-re menő fertőző eset közül, máris eredményes munkát végez, mert egy eltitkolt fertőző eset, ha el len nem őrizzük, nem orvosoljuk, egész család kipusztulását eredményezheti.

Az intézmények tehát nálunk is megválnának, de sajnos, ezek segélyforrása a pénzhiánya miatt oly csekély, hogy ezek működési eredménye kielégítőnek ez időszert nem mondható. A dispensairek a túrhetetlen drágaság miatt természetbeni segélyt, például az ételmi segélyt a minimumra voltak kénytelenek redukálni. Az államsegély felemelését pedig a belügyminiszter ur, dacára indokolt kérésünknek, csak kilátásba helyezte, de idáig nem biztosította. Az élesdi üdülőhely átengedésének kérdése a felszaporodott tuberkulózis hadiárnyak kezelésére, már két éve, formai okokból elintézetlen; most már reméljük, miután a vármegye közönsége a közéleti megfontolások terhére 50.000 koronát, az Élesdi tüdővész elleni egyesület 15.000 koronát ajánlott fel, hogy végre a kérdés nyugvó pontra jut.

Ezzel szemben Ausztriában azon a jogcímen, hogy ily kisebb szanatóriumokban a háboru tartama alatt tüdőbeteg katonák gondoztatnak, a hadikincstár a közös

költség terhére igen sok egyleti szanatóriumot 100.000 re menő költséggel a háboru alatt állandó jellegű kibővítésekkel látott el, míg nálunk az ily célra felajánlott első gyermek-szanatórium kibővítése a legnagyobb nehézségekbe ütközik.

Mint a fentiekből látható, az adott viszonyok mellett a tuberkulózis elleni küzdelem igen nagy nehézségekbe ütközik. A részletsiker feladatunk teljesítésétől ne retentsen vissza bennünket, ha az alapot leraktuk, tovább kell építeni. A tuberkulózis elleni küzdelem nemcsak a ma, hanem a jövő problémája is mindaddig, míg az orvosi tudomány a tuberkulózis speciális orvosi ellenszerét fel nem fedezte.

Legyünk elragadtatva Bácsbodrogvármegye nemes példájától, csupán a kezdeményezés elsőségét ne engedjük át, mert, amint fentebb kimutattam, vármegyénk közönsége 10 év nehéz munkájára tekinthet vissza, de kívánjunk a társörvényhatóságnak a kezdet szép sikeréhez biztató kilátást s bennünket a nemes példa akciónk előbbrevitelére buzdítson.

Az Ullmann József és Fia cég kijelentette, hogy nem adott neki felhatalmazást cukorra, gyufára és zsirosszódára. Mikor megtudták a dolgot, elbocsátották Janutzást.

Dr Bolza Alfonz gróf ügyész a vádlott elítélését kérte megdöbbenő adatokkal támogatott vádbeszédében. Lázár Aurél dr védőbeszéde után a bíróság Janutzást két és fél évi börtönre ítélte, öt hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett. Az ügyész s az elítelt, akinek nagy és kieszüst érme, bronz-érme és Károly keresztje van, fellebbezett.

Jegyző volt Toóth Kálmán dr.

A cukor a kereskedők kezében.

Értekezlet a városházán.

A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara tudvalevőleg akciót indított, hogy a kereskedelmi miniszter újabb rendelete értelmében a Közéleti miniszter által kiutalt élelmiszerek 50 százaléka legalább a legitim kereskedők útján kerüljön kiosztásra s hatósági kezelésben legfeljebb csak az élelmiszerek 50 százaléka maradjon.

E tárgyban már közeledett a megegyezés, de az egész dolog sima elintézése azon akadt fenn, hogy a kiskereskedők csak a liszt, hus, zsir kiosztását akarják csak hatósági kézben hagyni, ellenben a cukor és más élelmiszereknek részükre való átbocsátásához ragaszkodnak, míg Lukács Ödön főjegyző arra az álláspontra helyezkedett, hogy ő nem érzi magát feljogosítottnak a döntésre, hanem ragaszkodik a városi tanács és a törvényhatóság elhatározásához. Különben a is a cukrot nem akarja a közönség ellátása érdekében kiadni a hatósági kézbe.

Továbbá a kereskedelmi és iparkamara teljes garanciáját kívánja, hogy az élelmiszerek kiosztásánál egyes kiskereskedők részéről visszaélések nem fordulnak elő.

Tegnap délután értekezlet volt a kiküldött kereskedők és Lukács Ödön főjegyző, valamint dr Moskovits József kamarai elnök és dr Oláh Béla kamarai II od titkár jelenlétében.

Mint értesülünk, az értekezleten Lukács Ödön főjegyző újból arra az álláspontra helyezkedett, hogy a törvényhatóság határozata a kérdésben az irányadó. A cukorra nézve ő legfeljebb addig menne el, hogy a rendelkezésre álló cukorból hat vagonnal bocsátana át a város a kereskedők részére eladásra.

A kereskedelmi és iparkamara teljes garanciáját kívánja s visszaélés esetén azonnal a város veszi át újból a teljes kiosztást.

Cukorral, gyufával és zsirosszódával csapott be egy szélhámos öt vármegyét.

Január hó végén Ullmann József és Fia nagypiac téri fűszerkereskedő cég aláírásával a közeli vármegyék kiskereskedői körlevelet kaptak, amelyben értesítette őket a cég, hogy Jonutzás János, a cég utazója megjelenik náluk s felveszi a rendeléseket, tehát csak bizalommal forduljanak hozzá. A körlevél kiemelte, hogy Jonutzás a pénzek felvételére is jogosított.

Meg is jelent a fürge fiatalember Kisújszálláson, Dévaványán, Hajduszoboszlón, Mezőberényben s nagy bőbeszédűséggel ajánlotta a cég portékáit. Mikor az üzlet meg volt kötve, szóba került a cukor, gyufa s különösen a zsiros szóda hiánya. Jórészt hadiasszonyok, hadiözvegyeknél vizitelt az utazó, akik elpanaszolták neki bajukat.

— Semmi az, kérem, — mondta szolgálatkészen az utazó, tessék csak rám bízni, van nekem raktáron elég ilyen árum s ha nincs, tudok én egy pár kollégát, aki azonnal szállít. Csakhogy ára van ám ennek, különösen a zsiros szódának. Egy métermázsa ára 800 korona, a cukoré 600 korona, a gyufa, no, az se kerül többbe, mint dobozonként 20 fillérbe. Volt, aki 5 métermázsa zsiros szódát is rendelt.

— Nem baj, felelték az asszonyok mindent, csak szállítson, minden árat megadunk, különösen a szódáért, mert itt a sok zsiradék s megavasodik.

Voltak, akik fufangoskodtak, hogy lefizetik a maximális áron felüli összeget s majd mikor megjön az áru, feljelentik az árdrágítót. De hát ebből nem ettek, mert a fűszerrendelések is hiányosan érkeztek meg, a többi cikk sehogyse jött. Volt, aki telegrafált, mi van a szódával, az kapott nem szódát, hanem választ, hogy az ára felment, küldjön még 1000—2000 koronát, hát küldött is mindegyik s ennek se látta többé a nyomát.

A kárvallottak, mint a tegnapi tárgyaláson vallották, először is felkeresték az Ullmann céget, ahol azt mondták nekik, hogy minden rendbe jön, csak várjanak, később maga Ullmann az egyik tanu szerint azt mondta a panaszkodónak, hogy „kár volt feljelenteni Jonutzást, békés uton el lehetett volna intézni a dolgot.”

De nem lehetett, mert a sok rászédett ember közül tizenötön feljelentették csalásért az ügynököt, akit letartóztattak s a tegnapi tárgyaláson szuronyos őrs kíséretében védekezett a vádak ellen.

Palánkay Károly elnök kérdésére előadta, hogy neki a vevők tettek ajánlatot, — szállítson gyufát, cukrot, zsiros szódát. Neki volt ismerőse, akinél kaphatott mindent, irt is a feleségének, de a felesége üldözte őt, zavarba jutott, a portéka ára felment s hiába kapott újabb pénzeket, árut szerezni nem tudott. A pénzt elköltötte, összesen vagy hatvanezer koronát szerzett ily módon. A pénzt nem kellett kérni, mondotta, hozták szó nélkül.

Sorra felvonultak ezután a rászédettek: Vitális Jánosné, Weisz Józsefné, Markbreit Izraelné, Straub Gyula, Weinberger Mórné, Ungár Leóné, Veres Bálint, Balogh Mihályné, Csapó Mária, Balla Lajosné, Bolkás Mária, Berger Salamon, Blaskó Jenő mind elmondotta, hogyan szedte őket rá a vádlott az árumesével. Gyufát csak úgy adott, ha fűszert is rendeltek, persze, nem küldött gyufát. A pénz átvételénél, mikor lakásán felkeresték, anyósa és felesége mindig kivonultak a szobából.

Elnök: Egy ilyen svindlernek, hogy adhattak annyi pénzt?

A tanuk azt vallják, hogy mindnyájan az Ullmann cég utazóját látták benne s ezért adtak neki át pénzt. Sokan fűszerárakra is adtak neki előleget.

VILLAMOS VASALÓK és FŐZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

Spanyolország nem fog belerohanni a háboruba.

Budapest, augusztus 28. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Dató spanyol miniszterelnököt a hírlapírók valósággal megrohanták, hogy tőle a Németországhoz intézett jegyzék ügyében telvilágosítást kapjanak. A miniszterelnök adott információjában kijelentette, hogy Spanyolország nem fog belerohanni a háboruba. Eljárásában arra fog törekedni, hogy a maga jogát okos eréllyel megvédje anélkül azonban, hogy elszánja magát a háborura. Ha a kormány abba a helyzetbe jut, hogy részletesen nyilatkozhat, a közvélemény meg fog győződni, hogy a túlzás és tévedés kerülésével a tárgyalásokat nyugalommal kellett folytatnunk.

Az angolok benyomultak Bapaume külvárosába.

Budapest, augusztus 28. (Saját tudósítónktól.) A 27-ről kiadott angol hivatalos jelentés a következőképp szól:

Merincourt és Bapaume között nehéz harcok voltak. Az ellenség ismét nagy erővel támadott, de előbbrehaladásukat megakadályozni nem tudta. Csapatunk elérték Longewalt, az ellenség ellenállását itt is megtörtük és előrehaladunk. Ujzelandiak súlyos harcok után megvetették lábukat Bapaume legkülsőbb északi csücskében. 21. óta 21.000 foglyot ejtettünk.

A Wolff-ügynökség esti jelentése.

Budapest, augusztus 28. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenté 28-án este:

Arrastól délkeletre megújított áttörő kísérletek megheiusultak. Bapaumetól és a Sommetől északra angol támadások nagy veszteségeik mellett összeomlottak. A Somme és Oise között előtéri harcok új állásaink előtt. Az Aisnetől északnyugatra a támadásokat véresen visszavertük.

Milyen békét akarnak az angolok?

Budapest, aug. 28. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: Valamennyi londoni lap a béke kérdésével foglalkozik; mindannyian egyöntetűen helyeslik Lodgenak azt a kijelentését, hogy a békét rá kell kényszeríteni Németországra és nem alku útján kell megszerezni tőle.

A Daily Mail így ír: Nem tárgyalhatunk olyan diplomatákkal, a kik nem tudják, mi a becsületesség és nem ismernek más célokat, mint Németország érdekeit.

A Daily Telegraph a következő békefeltételeket jelöli meg: Nyugaton okvetlenül meg kell valósulniok bizonyos terveknek,

mint aminő Belgium helyreállítása, Elzász-Lotharingia okvetlen visszaadása és az olasz területek egyesítése. Keleten függetlenség Szerbia és Románia számára, biztonság Görögországnak, önállóság Lengyelországnak, Oroszországnak vissza kell kapnia azt, amit a bresztlitovszki béke elvett tőle, Palesztinának és Kis Ázsiának biztonság kell. Konstantinápolyból pedig szabad köntőnek kell lenni az entente kezében.

A Daily Chronicle véleménye szerint lehetlenné kell tenni Németországnak azt a tervét, hogy Közép-Európa ura legyen.

Párisi sajtó az offenziva megállásáról.

Budapest, augusztus 28. (Saját tudósítónktól.) Frankfurtból jelentik: A Frankfurter Zeitung jelentése szerint a párisi sajtó katonai munkatársai a francia-angol előnyomulás megállására készítik elő a közvéleményt, mert az amerikai hadsereg, melynek a döntést kivívni kellene, már felmorzsolódott.

Az offenziva Clemenceau utolsó reménysege.

Budapest, augusztus 28. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: Megbízható antant közlések szerint Foch tábornok offenzívája az utolsó reménysege Clemenceaunak, mert a Malvymus egyre nagyobb tért hódít, Clermontban Kvözotban szobatárs volt.

Massaryk hüséget esküszik Angliának.

Kopenhága, augusztus 28. Massarik tanár Balfour külügyminiszterhez táviratot intézett az önállónak elismert cseh-szláv nemzet nevében, megköszönte az angol kormány nagylelkűségét és esküvel fogadta, hogy a fölszabadított nemzetek szellemileg és politikai tekintetben a legszorosabb hüséggel fognak Anglia iránt viseltetni és mint a védőbástya, úgy kitartanak a pangermánizmus ellen.

Német hivatalos jelentés.

Berlin, aug. 28. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsoportja. és Böehn vezérezredes hadcsoportja.

Langemarcknál és a Lystől északra viszszavertünk részleges ellenséges támadást. Below Ottó tábornok hadserege tegnap ismét nehéz harcban állott. Az angol támadások sulypontja a Scarpetól délre volt. Páncélos kocsik, valamint angol és kanadai gyalogság harcbevetésével az ellenség az arras-cambrai-i hadiut két oldalán ismételten áttörést akart kierőszakolni Pelves- (Menchytől keletre) Croisilles vonalain.

Harcoló csapatunk, pomerániai, nyugati porosz, hesseni, nassauai és elzászi ezredek az ellenség hatalmas, emberi és anyagi túlerővel kora reggeltől fogva folytatott lökéseit elkeseredett harcban Pelvestől közvetlenül keletre Vis-en-Artois és Croicilles mellett felfogták. Würtembergi zászlóaljakkal együtt délután megheiusítottuk az ellenség mély tagozású új erővel megismételt hadiut mentén előretörő támadásait. Boiry-Notre-dame és Croicillestől északkeletre is összeomlottak az ellenség többször megismételt rohamai.

Az ellenség tegnap ismét nagyon súlyos veszteséget szenvedett, sok páncélkocsiját semmisítették meg az első vonalunkban levő ágyukkal és aknavetőikkel. A 26 ik tábori tüzérezred tartalék ezredeinek Vis mellett egész éjjel gyalogságunk előtt felállított ütegei közvetlen közelből tüzeltek az ellenség sűrű vonalaira.

A harc déltájban áterjedt a Scarpe északi pontjára és dél felé a Mory vidékéig. Az ellenség többszöri támadásait vertük itt vissza.

Bapaume két oldalán az ellenséges támadások az előző nappal szemben csökkentek. Az angolok, kik a város két oldalán tüzérségi előkészítés után, de páncélkocsik nélkül, több ízben előretörték, mindenütt visszavertük.

A Sommetől északra az angolok heves támadásokat intéztek a Flers-Cusla között lévő vonalaink ellen. Visszavertük őket és Flers, valamint Longueval helységeket, a hova az ellenség ideiglenesen behatolt, ellentámadással visszafoglaltuk. A Sommetől délre ellenséges részleges előretörések megheiusultak.

A Somme és az Oise között vonalainkat az ellenségtől elszakítottuk. Chaulnes és Roye romhalmazok, tehát harc nélkül átengedtük neki.

Sikeres védeimünk következtében az ellenség e hó 20-ika óta kénytelen volt támadásait ezen a fronton beszüntetni, ezzel lehetővé tették mozdulatainknak surlódástól mentes végrehajtását, amely az ellenség beavatkozásától teljesen mentesen a legutóbbi éjszakán ment végbe.

Az Oise és az Aisne között a harci tevékenység kisebb gyalogsági harcokra szorítkozott.

A német trónörökös hadcsoportja. A Vesle mellett a meklenburgi gráná-

tosok vezetőjüknek Bölcke 89-ik gránátos ezredbeli főhadnagynak tetterős beavatkozása folytán meghiusultak az amerikaiak Bazoches ellen irányuló támadásai. — Bazeni csapatok rohammal elfoglalták a Veslevölgyi Fienettet. Mind a két vállalkozásban súlyos veszteséget szenvedtek az amerikai csapatok és több mint 250 foglyot hagytak kezeinkben.

Az Argonneokban sikeres előretörések alkalmával foglyokat ejtettünk.

Ludendorff, első lőszállásmester.

Ujabb térhódítás Albániában.

Budapest, aug. 28. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

A hegyi fronton élénk felderítő tevékenység.

Albániában utóvédharcok közben újabb területet vívtunk ki.

A vezérkar főnöke.

Az árvizsgáló bizottság boltról-boltra igazoltatja a horribilis árakat.

Átformálják a tisztviselő ruhákat. A ruharendelet titkai. Megállnak a gyárak. Ruhakereskedők akciója. Papirruhák.

A Népruházati Bizottság átszervezését a lapok támadásai után napirendre tűzték. Rájöttek ugyanis arra, hogy a bizottság által készített *tisztviselőkabátok rövidke*, összeállításukban technikai hibák vannak és szűkek. Ezeket most kijavítják, átformálják, a miniszter lelkén viseli a tisztviselő ruházati kérdését, s ha készen is kapják ezentúl a ruhákat, jóval csinosabb kivitelben és jobb minőségben juthatnak hozzá. Természetesen, mondja beavatott forrásunk, hogy az árakat lényegesen emelik, s ezt azzal indokolják, hogy a kellekek, cérna, gomb stb. ára megdrágult, s ez még nem elég, hanem a ruhák nehezen szerezhetőek be. Remélik, hogy a ruhák ellen, amelyek az eddiginél csinosabb formában jelennek meg, panaszra nem lesz ok.

A szövetségseletről az a hír, hogy elég nagy s a téli szükségletet fedezi. Nem csak férfi öltönyöket, hanem téli kabátokat és felöltőket is nagyobb arányban osztanak szét a ruhakereskedők között, s így e tekintetben is igyekeznek elosztatni a télre szóló aggodalmakat. A kereskedők is jutnak nagy előnyhöz: ha raktárukon marad valamely ruha, amelyet méretei miatt nem adhattak el, a póstán beküldhetik a Népruházati Bizottsághoz, amely azt becseréli.

A ruharendelet is kész. Sarkalatos pontja, hogy a haszonszázalékot a gyáros, kereskedő és a fogyasztó között megszabja. A nagykereskedő felszámíthat költségben 10 százalékot, haszonban 5 százalékot, a kiskereskedő ugyanígy 20 százalék és 10 százalékot. Az a kérdés tisztázatlan még, hogy azok a cikkek, amelyeknek beszerzési árát igazolni nem lehet, vagy amelyek illetéktelen uton szereztettek meg vagy számlát nem adott az illető, hogyan jeleztessenek. A terv az, hogy irányárakat szabnak, t. i. hogy mennyibe kerülhet egy öltöny, de ez sérelmes, mert a kereskedő képtelen raktárának jórésztét igazolni. Valószínű, hogy esetről esetre fogja az árvizsgáló bizottság igazolni a viszonyok mérlegelésével a megfelelő árat.

Budapesten ugyanis az árvizsgáló-bizottság megkezdte működését, Nagyváradon a jövő héten veszi sorra az árvizsgáló-bizottság a boltokat, ott megjelenik s igazol-

tatja a kereskedőknél a kirakatban s a boltban jelzett árakat s ha visszaélést lát, azonnal tárgyal.

A magyarországi ruhakereskedők most azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy sérelmeik megbeszélésére országos gyűlést hívnak össze, mert a kisemberek megélhetését a Népruházati Bizottság által adott 10 százalékos haszon nem biztosíthatja. A ruhamennyiségeket lassu tempóban s kis mennyiségben adják ki. Ezenkívül követelik a kormánytól, hogy a Magyarországon levő 2-3 ruhagyár anyagot kapjon üzembelhozatal céljából s a termelési költséget illetékes hatóság állapítsa meg s a kiskereskedő úgy kapja a ruhát, hogy haszonszázaléka rajta legyen a ruhán. Ezzel elérnék azt, hogy más is kaphasson ruhát és szövetet, ne csak a tisztviselő s ez jelentékenyen hozzájárul ahhoz, hogy a rettenetes áruuszorával leszámoljanak.

Az előzetes megbeszélések a ruhakereskedők szervezetének elnökével, Drucker Mór és alelnökével, Platschek Vilmosmal lefolytatódtak, a mozgalom agilis kezdeményezője és vezetője: Deutsch Ignác nagyváradai ruhakereskedő Budapesten járt ez ügyben.

Nem azokról van itt szó, akik milliókat szereztek s nincs szükségük üzletre, mert anélkül is megélik, hanem a hadiözvegyekről, hadiasszonyokról, akiknek férje hadba vonult s a hadiárúkról, hogy kényerüket ne veszítsék el. Az anyaghiány oly óriási, hogy egyesek megélhetése teljesen lehetetlen. Ha ezek kapnak árut, lesz a közönségnek is, mert az árakat maximálják s csak utalványra kap mindenki ruhát szabott árban. A gyárosok is elégedetlenek, a háboru kezdete óta nem jutottak anyaghoz s ha az Orosz-Lengyelországból való szövetszerzés balul üt ki, a ruhagyárak végleg megállának.

Itt írjuk meg, hogy a budapesti Keleti Kiállításon egy darab szövet se szerepelt, minden ruha papirból készült. Ezeket a ruhákat a jövő héten Deutsch Ignácnál megtekintheti a közönség, a papirruhákat a kereskedő népruházati s a gyermekakció céljaira Malatinszky Lajos főispánnak ajánlja fel.

A tanárok és tanítók beszerzési csoportja.

Belépnek a közalkalmazottak beszerzési csoportjába.

A nagyváradai tanárok és tanítók legelőször ismerték fel, hogy a mai nehéz háborus élelmezési viszonyok között legjobban biztosítják családjaik élelemmel való ellátásának megkönnyítését.

Két éve működik már a nagyváradai tanárok és tanítók beszerzési csoportja s a vezetőség hasznos működésének gyümölcsét élvezték a csoport tagjai és azok családjai. Most, a kényszerűség folytán a csoport tagjai belépnek a kormány által szervezett egységes nagy „Közalkalmazottak beszerzési csoportjába”, de azért régi önálló szervezetüket fenntartják továbbra is.

A tanárok és tanítók beszerzési csoportja tegnap délután előbb intézőbizottsági, majd rendkívüli közgyűlést tartott, Biró Márk elnöke alatt.

Elnök előadta, hogy küldöttségileg fenjártak a pénzügyminiszteriumban az iránt, hogy a nagyváradai tanárok és tanítók már fennálló beszerzési csoportját önálló csoportnak ismerjék el. Vass Tamás miniszteri tanácsost, aki teljhatalommal intézi a beszerzési csoportok ügyeit, nem találta, a szakreferenstől azonban azon értesítést nyerték, hogy a csoportnak önálló csoportként való elismerése teljesen ki van zárva, mert e tekintetben Vass Tamás miniszteri tanácsosnak határozott megállapodása van. Az összes közalkalmazottak részére a pótlékok helyett a természetben akarja az állam az élelmiszereket részint olcsón, részben pedig ingyen kiszolgáltatni. — Azért szükségesnek tartja, hogy feliratban kérjék az önállóság megtagadását. Nehogy azonban elutasítás esetén kimaradjanak a tanárok és tanítók a közalkalmazottak csoportjából és elessenek az azzal járó előnyöktől, az intézőbizottság javasolja, hogy a csoport tagjai egyenként lépjenek be a közalkalmazottak csoportjába, de az ott nem kapható élelmiszekek beszerzése céljából az eddigi csoportot is tartsák fenn. A közalkalmazottak csoportjába két tagot delegáljanak.

Az elnök javaslatát egyhangulag elfogadták.

Elhatározták, hogy az eddigi vezetők buzgó munkájának elismeréséről az intézőbizottság gondoskodik.

* A közjegyzők díjainak újabb szabályozása. A kir. közjegyzők által felszámítható ügyködési díjak a mai napig azok voltak, amelyeket még a békeidőben állapítottak meg és amelyek akkoriban elégségesek is voltak arra, hogy a közjegyzőknek tisztességes megélhetést biztosítsanak. A változott viszonyok s a pénz értékének jelentékeny csökkenése következtében szükségessé vált a közjegyzői díjak felemelése is, ami a hivatalos lap mai számában megjelent rendeletben megtörtént. A rendelet fölemeli a kir. közjegyzőket megillető díjakat általában, továbbá az írásdíjakat és az állandó munkadíjakat is.

HIREK

*** Rulikovszky Kázmér emlékezete.** Hazafias kegyelettel áldozott tegnap délelőtt Rulikovszky Kázmér emlékének a Szent László templomban tartott gyászisteni tiszteleten városunk igen sok lelkes polgára és honleánya. A templom hajójába volt felállítva a diszes ravatal virágokkal, gyászbavont lobogókkal és égő gyertyákkal övezve. Elöl két szép virágkoszorú között a vértanu kivégzését ábrázoló kép volt látható. A két koszorút Janusek Károlyné és Nádas Lászlóné, városunk e két lelkes honleánya fonták a vértanu ravaialára, melyet a gyászisteni tisztelet után Mokri János és Katona Mihály kivittek Rulikovszky Kázmér sírjára. A szentmisét dr. Lestyán Endre plebános végezte Csányi László és Szabó Imre segédletével, Halmos András kántor pedig szép egyházi énekeket adott elő, közben a lengyel himnuszt, majd végül Kölcsey himnuszát, melyet a jelenlevők felállva énekeltek. Ott voltak: Rimler Károly polgármester, Des Escherolles K. Sándor, a függetlenségi és 48-as párt számos tagja, Diósy Ferenc, Herlicska Gyula, Katona Mihály, Kiss David, Zboray Gyula, Pospis Géza, Kelch Róbert, Opre Gábor, Papp János, Pintér Mihály, Mokry János, Tiringer Ferenc, Vajna Béla és igen sok honleánya városunknak.

*** Gabonát vásároltak az inséges gazdák.** Kulics Lajos nagyürögdi gazda eladott 16 idevándorolt és élelmiszert kutató kishácsi (Kolozmegye) embernek 360 kilogramm árpát és 566 kilogramm búzát, vékáját 40 és 30 koronájával. Ugy akarta ide beszállítani a gabonát, hogy a vámot kikerülje, de megcsípték s bevitték a rendőrségre. — Ehrlich Imre rendőrbíró kérdésére Kulics beismerte, hogy eladta a gabonát, de ezt saját szükségletére szerezte s miután szorult helyzetbe jutott, eladta a kishácsiaknak. A vásárló gazdák pedig elmondták, hogy náluk kevés a buza s inséggel küzdenek. Ehrlich Imre rendőrbíró a termésrendelet alapján, mert gabonát adott el engedély nélkül s mert a maximális áron felül adta el, 15 napi elzárásra s 100 korona pénzbüntetésre ítélte Kulicsot, a gabonát pedig kivételképpen kiadta az inségben szenvedő gazdáknak. — *Figyelmeztetjük itt a gazdákat, hogy ne jöjjenek vásárlási igazolvány nélkül Nagyváradra, mert megjárják. Elveszik tőlük a gabonát s meg is büntetik őket.*

*** Novemberben nem kapnak cukrot a cukrászdák.** Aradról érkezik a hír, hogy a cukorközpont értesítése szerint a cukrászdák novemberig nem kapnak cukrot. A Makky cukrászda, az aradi Novomeszky, már be is zárt. Ha ez igaz, úgy a cukrászdák nagy őszi szünetet kénytelenek tartani, mert cukor nélkül nincs fagyalt, nincs je ges kávé s nem lehet sütemény. Hacsak nem fanyalodnak rá a szacharinra.

*** A kenyérgyár ügye.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága folyó évi aug. hó 30-ik napján délután 4 órakor a Városháza, I. emelet, 35. számú teremben bizottsági ülést tart, amelynek tárgya: A kenyérgyári szerződés véleményezése.

*** Vendéglői ételek árszabása.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint elsőfoku iparhatóság, a kereskedelemügyi miniszter 67 790—1918. K. M. számú rendeletének 2. § a alapján felhívja a vendéglősöket és egyéb nyilvános étkezőhelyiségek tulajdonosait, hogy étel és teríték árszabásukat három nap alatt jóváhagyás végett e hatóságnál (I. em. 7. ajtó) annál is inkább mutassák be, mivel ellenkező esetben a 3372—1918. M. E. számú rendelet alapján hat hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújthatók és iparüzési jogosultságuktól megfoszthatók. Ezen rendelet értelmében a vendéglősök és egyéb nyilvános étkező helyiségek tulajdonosai arra is köteleztettek, hogy fenti árszabást minden hónap 1—3 napja között bemutassák s ezen bemutatás, miután a következő hónapban a helyi árvizsgáló bizottság működését meg fogja kezdeni, már ezen hatóságnál lesz eszközzendő. Rendőrkapitányi hivatal.

*** Hányan jönnek haza?** A honvédelmi miniszter leszerelte az 1868-as születési katonákat szeptember 15-re. Értesülésünk szerint 8—900 ember jön haza Nagyváradra. Iparos, munkás, kereskedő, intelligens ember és néhány közbiztonság ellenes. Ezeknek első sorban lakás kell, azután enni való. Jó lesz, ha a hivatalok előre gondoskodnak a megfelelő szükségletek fedezéséről. Hazajön Aradról Waiszlovich Emil is, akinek szállodája a tisztis elszállásolások szempontjából sürgősen megnyitandó, mert a tisztek létérdeke, hogy a többi szállodák felszabaduljanak s a tiszteket el lehessen szállásolni megfelelően. A szálloda meg is nyílik a jövő hó közepén.

*** A Gizella villa eladó.** Kopócsy Endre városi számtisztet jogerős ítélet alapján Lakatos utca 10. számú lakásából kitelepítették s lakás nélkül maradt. A Tiszántul hirdetése alapján, a melyben a Gizella villa eladását hirdették Kopócsy kérte a villa átadását. Dajka Endre dr, a lakáshivatal vezetője előtt megjelent Kopócsy Béla középiskolai tanár, s fenntartotta kérését, míg a tulajdonos, Barna Jenő kereskedő és képviselője, Barna Miklós dr ügyvéd kijelentették, hogy a villába édesanyjukat akarják telepíteni. A tárgyalás folyamán kiderült, hogy Barna Jenőnek az Apollóban 5 szobás lakása van s így a Gizella villa szabad, mert eladó a lap hirdetése szerint s alku is folyik eladására, a hirdetés egy régi vételből maradt a lapban, de ez cáfolatot nyert, mire a tulajdonos kérte, hogy akkor eladhassa a villát Szilvássy István pénzügyi tanácsosnak, akit Nagybecskerekéről helyeztek ide, 60.000 koronáért. Mivel Szilvássy még nincs itt, a lakáshivatal vezetője átadta a villát Kopócsynak addig, míg az új tulajdonos átjön Nagyváradra s a villába akar költözni. Ha pedig nem jön át, Kopócsy Endre lesz a Gizella villa lakója mindvégig.

*** Talált kulcs.** Csete Lajos városi szolga egy szobakulcsot talált, amely lapunk kiadóhivatalában átvehető.

*** Átmenetgazdasági rt.** Tudatjuk az érdeklődőkkel, hogy Nagyváradon egy millió alaptőkével altruista alapon Átmenetgazdasági rt. alakul. Részvény jegyezhető az alulírt kamaránál a hivatalos órák alatt d. e. 9—1 óráig e hó 31-ig. Egy db részvény névértéke 200 korona, melynek 10 százaléka az aláíráskor lefizetendő. Az alapítás többi feltételei az alulírt kamaránál a hivatalos órák alatt megtudhatók. Nagyvárad, 1918 augusztus hó 27. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

*** Abba marad a tengerparti nyaraltatás.** Budapestről félhivatalosan jelentik: A kormány elhatározta, hogy a tengerparti gyermeknyaraltatásra a második turnus elindítását mellőzi. A félhivatalos közlemény ezt az intézkedést azzal indokolja, hogy az első turnus nyaraltatása jóval hosszabb ideig tartott, mint ahogy tervezték s így a második turnus nyaraltatására csak nagyon kevés idő jutna.

*** Szurmay honvédelmi miniszter és az aradi sztrájkoló újságírók.** Az aradi újságíró sztrájk ügyében az újságírók egyesülete választmányi ülést tartott, amelyen örömmel vették tudomásul, hogy a miniszterelnöknél és honvédelmi miniszternél tisztelettel küldött üggyeljárás eredményel járt. — Szurmay honvédelmi miniszter a küldöttség előtt kijelentette, hogy a sztrájkoló újságírók felmentését semmi körülmények között nem fogja visszavonni.

*** Ma nincs befizetés a Népszövetségi Hangyában,** mert a mai nap folyamán az eddigi iverk lezárásával a végleges tagnévsort fogják összeállítani s ebből a célból szükség van az összes iverkre és könyvekre. A Népszövetségi Hitelszövetkezet azonban — de csak hitelszövetkezeti ügyekben — délutáni hivatalos óráját megtartja.

*** A nagyvárad újságírók szabad szervezete** igen fontos kari ügyben ma délután 3 órakor a városháza bizottsági termében értekezletet tart, amelyen való megjelenés minden újságírónak kötelessége.

*** A tej maximális ára.** Tudatom a város közönségével, hogy a közlélményes miniszter ur 246000—1918. számú rendelete alapján a tej maximális árát szeptember 1-től kezdődőleg Nagyvárad város területére a következőkben állapítom meg: tej piacon ki mérve literenként 1.70 K. tej házhoz szállítva literenként 1.82 K. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

*** A filmgyárak kényszertársulása.** A hivatalos lap kereskedelemügyi rendeletet közöl, amely elrendeli a mozgófényképfilmek gyártásával foglalkozó vállalatok kényszertársulását. A rendelet következtéséppen szeptember 18-án, délelőtt tíz órakor a kereskedelemügyi miniszteriumban megalakult a „Mozgófényképgyári szövetség”, amely nyilvántartja a tagok berendezéseit, termelési viszonyait, anyagkészletét és áruforgalmát, gondoskodik az anyagok szétosztásáról, véleményezi az exportot és importot s közreműködik a filmgyárakat érintő kérdések kormányhatósági és közgazdasági elintézésénél. A szövetség miniszteri biztosává Markóczy Imre mértékügyi segédfelügyelőt nevezte ki a kereskedelemügyi miniszter.

§ A Tiszántuli Méhészegylet választmányi ülése. A Tiszántuli Méhészegylet 1918. évi szeptember hó 2-án, hétfőn délután 5 órakor Nagyváradon, Tisza Kálmán tér 9. szám alatti helyiségében választmányi ülést tart. Tárgysorozat: Folyó ügyek. Előterjesztések. Az Elnökség.

*** Hadiárvák árvaháza.** A vasvármegyei Ottó árvaházban középiskolás hadiárvák részére 70 hely van üresedésben. A 4 elemű elvégzett, egészséges 18 éven alóli fiúk és 14 éven alóli leányok felvétele Vasvármegye törvényhat. hadigondozó bizottságánál szept. 1-ig kérhető. A kérvényhez csatolandó a keresztlevél, iskolai bizonyítvány, orvosi bizonylat, a vagyoni s családi állapotot feltüntető közszégyi bizonylat s himlőoltási bizonyítvány.

* **Drágább lesz a motorikus villany-áram.** A városi tanács tegnapi ülésén *Rimanóczy Béla*, a villamosmű igazgatója előterjesztést tett, hogy a vasutak a szén szállítást 40 százalékkal emelik s ez által a szén ára a mainál sokkal magasabb lesz és a mostani villamos áram díja nem fedezi a költségeket. A deficit elhárítására az igazgató előterjesztette, hogy a motorikus hajtásnál egyes fogyasztók 5 filléren alul fizetik az áramot; felhatalmazást kért, hogy ezen fogyasztóknak felmondhasson október hóra s mindenki teljesen egyforma összeget fizessen a motorikus áramért. Az így befolyó többlet teljesen fedezné a szén szállítási árának emeléséből előálló differenciát. A tanács az igazgató javaslatát elfogadta.

* **A vig tarka estélyre**, melyet *Fráter Iván* dr főispáni titkár rendez és irányít s *Losonczy Gábor* szervezett, a jegyeket máától kezdve mindennap fél 1 ig s vasárnap este 7 kor a színházi jegypénztárnál megválthatják az érdeklődők. — A próba tegnap volt a színházban, kitűnően sikerült s a jelen voltak sokat mulattak a friss és jóízű tréfákon éppugy, mint a finom művészi produkciók őszinte sikert értek el.

* **Temetések.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délelőtt *Bumbera Imre* gimnáziumi VI. oszt. tanuló temetése. Az oly fiatalon, 16 éves korában elhunyt rendkívül kedves jó fiú, a nagy reményekre jogosított tanuló temetésén általános részvét vette körül a gyászba borult, mindenöket veszített, köztiszteletben álló családot. A temetésen megjelentek a főgimnázium igazgatója dr *Kovács Lajos*, *Szmetka L. Ödön* és a tanári kar, az elhunyt osztálytársai, az ipartestület elnöksége és előjárósága *Czeglédy Jeremiással* élükön, az iparos polgárok teljes számmal, számos jó barát és a tisztelők. A temetési szertartást *Imrik Zoltán* c. kanonok segédlettel végezte. A háznál történt beszentelés után a szebbnél szebb koszorúkkal és virágokkal borított diszes ércoporsót feltették a négyes fogatu hófehér üveges gyászhintóra és nagyszámu résztvevő kíséretében az impozáns gyászmenet a premontrei templomba vonult, ahol gyászszentmisét tartottak az elhunyt felett. A szent mise végzetével az elhunytat az olasz temetőbe vitték, ahol a családi sírboltba helyezték örök nyugalomra.

Ugyancsak tegnap délután ment végbe nagy részvét mellett *Szekula János* nyugdíjügyi számtanácsos temetése. A boldogultban *Bihari Ákos* színművész apósát veszítette el. A temetésen számosan jelentek meg a gyászborult család tisztelői és barátai közül. Ott voltak *Németh István* kir. tanácsos, *Padala Pál*, dr *Krüger Aladár*, *Des Echerolles Kruspér Sándorné*, a premontrei rend tagjai, *Sebestyén Lajos*, *Stark Gyula*, *Lindauer Károly* stb. A temetési szertartást dr *Lestyán Endre* plébános segédlettel végezte, mely után a szebbnél szebb koszorúkkal borított diszes koporsót feltették a négyesfogatu üvegdísz hintóra és az impozáns gyászmenet a *Rulikovszky*-temetőbe vonult, ahol végső nyugalomra helyezték az elhunytat.

Mindkét nagyszütemetést *Veiszlovits Adolf* és fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy figyelemmel és pontossággal rendezte.

* **Beteg tisztjek jelentkezzenek.** Mindazon tisztjek (havidijasok) és tiszt (havidijas) jelöltek, akik a harctérről visszatérve, betegségük miatt vagy mint lábadozók magánápolásban vagy magánkórházban a város vagy a megye területén szabadságon vannak vagy valamelyik pöttestnél vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek augusztus hó 30-án délelőtt 10 órakor (Ór-utca 5. sz. a.) személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülmény katonai orvosi bizonyítvánnyal, ha pedig ilyen orvos nem áll rendelkezésre, hatóságilag láttamozott polgári orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. *Friedbergi Salomon* Ernő altábornagy állomásparancsnok.

* **Lábbelikészítő iparosok gyűlése.** Az ipartestület elnöksége felhívja az összes cipész és lábbelikészítő iparosokat, hogy a bőrányag kiosztásának megbeszélése tárgyában 29-én délután 5 órakor a kereskedelmi és iparkamara helyiségében okvetlenül teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

* **A Nagyváradai Hatósági Munkaközvetítőben** (Reáliskola-utca 4.) Telefon 16-80. 1918 augusztus 28. *Foglalkozást kap:*

Asztalos segéd 3, bádogossegéd 1, fodrász 2, gyárimunkás, napszámos 10, keresk. alkalmazott (kereskedő segéd, utazó) 1, kádár 1, kovács 3, kocsis 3, kerékgyártó 1, lakatos 8, munkásnő 7, molnár 1, szabó (férfi és nő) 4, szeszfőző 1, szolgaszemélyzet (hetes kocsis, kihordó 6, iparostanuló (fiú és lány) 10 keresk. tanuló 11, gépirónó 1, ács 1, kelmefestő 1, timár 1, szobafestő 1, pincérlány 2, szíjgyártó 1.

Foglalkozást keres: bádogos 2, cimfestő 1, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 7, gépirónó 6, géplakatos 2, hentes 1, házvezetőnő 1, kárpitos 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 25, kovács 1, kocsis 1, pénzbeszedő 1, munkavezető (alépitményhez ács) 2, szabó 1, szolgaszemélyzet (hetes, kocsis, kihordó) 15 iparostanuló (fiú és lány 2, ács 1, pincér 1, pék 1, molnár 3, szeszfőző 1, mozdonyvezető 2, pénztárnoknő 1, kulcsár 1, keresk. tanuló 1, fűtő 2, kőműves 1, gazdasági alkalmazott: kulcsár, ispán, gyakornok, felügyelő 5.

A közvetítés, amely ingyenes, csak délelőtt történik.

Haltenberger Vilmos

kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete, Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.

Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

* **Értesítés.** Értesítem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és ének-tanítást újból megkezdem. Előkészíték az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianó eladó.

Legújabb füzőket legolcsóbban Kesztenbaum Juliskánál

lehet beszerezni.

Rákóczi-ut, (Korona gyógyszerár mellett)

Telefonszám: 827.

Leibchenek félárban!

Fésűk tartós, finom anyagból.

Bontó-, sűrű-, still-fésűk, hajtók, hajcsattok, oldal- és kontyfésűk, kefék, bőrárúk, pipere és toilette szükségletek legjobb beszerzési helye

Fésű- és diszműáruház Saspassage 42.

Nebelthau A. utóda Szabó J. Javítások eszközöletnek.

IRODALOM

Az *Uj Idők* legutóbbi száma a következő tartalommal jelent meg: A zanzibary leány. Irta *Farkas Pál*. — Villáműzek. Irta *Bardócz Árpád*. — Mesék. Irta *Bethlen Margit* grófnő. — A tengerszem. Irta *Havas István*. — Az imádó. Irta *Pásztor József*. — Halló, halló! Irta *Kosztolányi Dezső*. — Idegen írók: Az a gaz *Mirón*. Irta *Level*. Elfogytak az ingyenélők. Irta *Csaba*. — Rovatok. — Fordított regényünk: *Witt özvegye*. Irta *Hoppe*. A füzetet szebbnél szebb illusztrációk és *Mühbeck Károly* fejlecei teszik változatossá. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., *Andrássy* ut 16. Előfizetési ára negyedévre 9 korona.

A *Színházi Élet*, *Incze Sándor* lapja megint rendkívül gazdag tartalommal és képekben Tanay levelén kívül cikket *Hevesi Sándor*, *Iván Ede* irtak. Kottamelléklet, az ujonnan nyitott kozmetikai rovat. *Intim Pista*, hetivers, regényfolytatás. *Farkas Imre* Tul a nagy *Krivánon* című darabjának harmadik felvonása teszik még érdekessé ezt a számat, amelynek egy korona az ára. Előfizetés egy negyedévre 10 korona. Kiadóhivatal: VII., *Erzsébet-körut* 29.

TANÜGY

Nagyvárad R. K. Polgári Leányiskola Orsolyazárda.

Értesítés az 1918—19. iskolai évre.

Az 1918—19. isk. évet a vkm. rendelet hez képest, szeptember elején Isten nevében megnyitjuk. Az erre vonatkozó tudnivalókat a következőkben közöljük a polgári iskola rendes növendékeivel és magántanulóival.

Szept. 4. d. u. 3—5 ig javító az I. oszt. ról
5. " " " " a II. " "
6. " " " " a III. " "
7. " " " " a IV. " "
9. " " " beírás az I. " "
10. " " " " a II. " "
11. " " " " a III. " "
12. " " " " a IV. " "
13. reggel 8 órakor *Veni Sancte*, az tán törvényolvasás.

Fizetendő díjak: a tandíj első fele 70 korona, beírásdíj 15 korona, könyvtárra 5 korona.

Egy-egy osztályra csak 40 növendéket vehetünk fel. Felmutatandó: születési, iskolai és oltási (ujraoltási) bizonyítvány. Nagyvárad, 1918 aug. 28.

Mellau István,
polg. isk. h. igazgató.

Beiratások az állami elemi iskolákba.

Az Olasz (Széles-utca) és Ujvárosi (Vitéz-utca) állami iskolákba a beiratások szeptember 4, 5, 6 és 7. napjain délelőtt 8-11 és délután 3-5 óráig fognak megtartani az illető iskola helyiségeiben.

Mint hogy az iskolaépületek más intézet, vagy katonai célra lefoglalva nincsenek, ennélfogva az állami iskolákban a tanítás a régi rend szerint fog folyni: délelőtt és délután.

Az I. osztályba oly gyermekek vétetnek fel, akik augusztus 31-ig életük 6. évét betöltötték s ezt a beiratáskor az anyakönyvi hivatalból (Városháza I. emelet 21. sz. szoba) díjmentesen kiállított „Tanusítvány” nyilatkozat alapján. Oltási bizonyítványt is tartoznak felmutatni.

A felsőbb osztályokba jelentkező tanulók a születési tanusítványon és újraoltási bizonyítványon kívül az iskolai bizonyítványt, értesítő könyvecskét is kötelesek felmutatni.

Azon tanulók, akik a múlt tanév végén elégtelen osztályzatot nyertek, szeptember 3-án, délután 3-5 óráig javító vizsgát tehetnek.

Tandij nincs. Könyvtárdíj címen azonban minden tanuló 50 fillért köteles fizetni.

A tanítás szeptember 10-én kedden reggel 8 órakor kezdődik.

Gondnokság.

A nagyváradi-ujvárosi róm. kath. fiúiskolába a beiratások szept. 2-5-ig lesznek: d. e. 8-11-ig, d. u. 3-5-ig. A tanítás szept. 6-án veszi kezdetét. Ünneplés „Veni Sancte” 8-án d. e. 11 órakor a Szt. László-templomban.

Fischer Ervin áll. kép. okl. zene tanár zeneiskolájában a beiratások (Szalárdi-u. 21) szeptember 1-6-ig d. e. 10-12-ig, d. u. 4-6-ig tartanak. Telefon 14-74.

MOZI.

Mozielőadások a mai naptól kezdve hétköznapokon d. u. 5 órakor, vasár- és ünnepnapokon és szombaton d. u. 3 órakor kezdődnek.

Mérsékelt helyáremelés a mozikban.

A mozgófényképszínházak nagy költségeinek emelkedése folytán a nagyváradi mozik igazgatósága kénytelen a helyáratat szeptember 1-től felemelni.

A filmek költségsöndija az utóbbi időben több mint 100 százalékkal emelkedett. A szemlézeti kiadások a megélhetési viszonyok rosszabbodása folytán meghatározódtak. A villanyáramért a mozik a maximális áramdíjat fizetik, ami szintén 100 százalékos emelkedést jelent. Mind a három moziban az igazgatóság nagy befektetésekkel átalakításokat hajtott végre: az Apolló moziban egy tiztagu zenekart állított be, ami a mai viszonyok mellett szinte természetszerűen rendkívül megnövelte a személyzeti kiadásokat. Bátoran el lehet mondani, hogy ilyen zenekar a fővárosi mozikban nincs. Ezenkívül a jövő szezóra olyan nagyszabású drága filmeket kötött le az igazgatóság, amelyek csak nehéz áldozatok árán voltak beszerezhetők.

E sok cáfolthatatlan tény dacára is a helyáremelés általában csupán 20 százalékot tesz ki, tehát minimális mértékűt ér. — Ezzel szemben az igazgatóság ezentul a legváltozób filmattrakció bemutatásakor is csak a rendes helyáratat fogja meghagyni, eltérőleg az eddigi szokástól, amikor a szenzáció drága filmeknél a helyáratat mérsékelten felemelték. Ezzel az emeléssel aránylag még mindig Nagyváradon legalacsonyab-

bak a mozikban a helyárat, nem beszélve arról, hogy valamennyi fővárosi és vidéki mozi színház a fent felsorolt indokoknál fogva legalább 50 százalékkal emelte most a helyáratat.

A titokzatos X. Kalandoros rémdrámának nevezik a dán szerzők az Apolló mai hatfelvonásos premierjét. A cím igazat mond a háborus viszontagságok legérdekesebb szövevénye bontakozik ki előttünk a darabban, a mely egy tengerészhadnagy és egy elvetemedett csempész izgalmas küzdelmét fonja át. A boldog csa ádi tüzhelytől egész a vesztőhelyig vezet el a darab, amely végül is a becsület és a szerelem diadalával fejeződik be. A főszerepeket Benjamin Christensen és Karin Sandberg játsszák utólréhetetlen bravúrral.

Ohnet-darab a Vigadóban. Egymásután dolgozzak fel a legnépszerűbb Ohnet-regényeket filmdrámákká. A legújabb Ohnet-darab: Egy csavargó élete, a Serge Panin című regény átültetése. Érdekesség, romantikus szépség és változatos meseszöveg az egész darab, amely a Vasgyáros siker t is felülmuta a mozivásznakon. Az Ohnet-dramát ma és holnap a Vigadó moziban játsszák.

Királyi szerelem. Az Uránia ma este izgalmas darabot mutat be Királyi szerelem címmel. A dráma a fejedelmi udvarok életébe enged bepillantást és ismeretlen nünanéseket és érdekességeket tárgyal. A drámában a legkitűnőbb mozi színészek lépnek fel.

VIGADÓ mozgószínház	MA Egy csavargó vége. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
URÁNIA mozgószínház	MA Királyi szerelem. Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.
APOLLÓ mozgószínház	MA A titokzatos iksz. Előadások kezdete hétköznapokon 5 óráól, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.

Nyíltér

Köszönetnyilvánítás.

Szeretett gyermekünk elhunytá alkalmával a Premontrei rend nagys. igazgatójának, valamint az összes tanári karnak és mindazoknak, akik a végtisztességen megjelentek és részvételükkel fájdalmunkat enyhítették, ezuton mondunk köszönetet.

Bumbera család.

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**
Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Fürdő-utca 22. számú bérház eladó!

Értekezhetni:

Ritoók Zsigmond-u. 13.
Justh Károly
tulajdonosnál.

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.
Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és
Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a **Magyar Bank r.-t.**

HETI ÁRJEGYZÉK:

- Porcellán mozsár ütővel 12-
- Majolika gyümölcsállvány 6 tányérral 15-
- Majolika tálca fogóval 8-
- Majolika cukortartó díszes 8-
- Majolika gyümölcskészlet 12-
- Vizes készlet csiszolt üvegből 12-
- Boros 12-
- Likör 12-
- Befőttes készlet kristály fehér 12-
- Gyümölcs készlet kristály üvegből 12-
- Majolika fali sőtartó színes 8-
- Majolika vizeskancsó színes 10-
- Kenyérfosar színes üveggel 10-
- Chinaezüst cukortartó 10-
- Chinaezüst gyümölcsállvány 10-
- Majolika virágváza színes 5-
- Majolika virágtálcák 5-
- Majolika díszfigura 5-
- Porcellán főzőlábas 5-
- Porcellán főzőfazék 5-
- Teáskészlet színes aranyozással 50-
- Kávékészlet színes aranyozással 50-
- Feketéskészlet színes aranyozással 50-
- Ebédlőkészlet felszerelve sz. aranyozással 150-
- Hidegfelvágott készlet sz. aranyozással 40-
- Mosdókészlet színes finom díszítéssel 50-
- Faltpör színes aranyozott kerettel 30-
- Asztali-lámpa teljesen felszerelve 25-
- Függő-lámpa teljesen felszerelve 30-
- Teáspohár chinaezüst foglalásban 8-
- Teáscsésze színes finom aranyozással 4-
- Kávécsésze 4-
- Köpöcsésze 5-
- Főzőlábas barna tűzálló füllel 5-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt vizek, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!
KOMLUS TESTVÉREK
üveg, porcellán, lámpa, tábiaüveg és diszműáru nagykereskedés.
Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Különbejárati

butorozott szobát keresek villanyvilágítással szeptember 1-re. „Különbejárati” jellegre kérem leadni a címet e lap kiadóhivatalában.

Eladó.

Egy katasztrális hold termőföld, szőlő, gyümölcsös és házzal 17000 koronáért eladó. Cím: Tamás József, Dorongosoldal.

Pemete

és hársfamézscukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtő

három nap alatt elmulaszt tyukszemet, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyváradi, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Bérbeadó

Kossuth Lajos-utca 2. sz. házban (Szent László téren) korcsma, vendéglő és bodegának kiválóan alkalmas üzlethelyiség hosszabb időre. Bővebb felvilágosítás a Polgári Takarékpénztár r. t. nagyváradi cégnél nyerhető.

Fényképészeti

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Kiadó

üzlethelyiség. A Zöldfa épületben a volt kávéházi helyiség (körülbelül 300 négyzetméter terület) kiadó. Értekezhetni a „Fekete Sas és Zöldfa r. t.” irodájában, Saspassage 22. sz. lépcső, I. emelet. Telefon 14-00.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitesszerek ellen biztos az IPO-krém. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnőnél.

Privát

zongora-tanítást vállal német órával zongoratanárnő. Házhoz is megy.

Szolid

keresztény kisasszony fölvetetik a Mátyás Királyhoz c. gyógyszer-tárban. Szent János-utca 46.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák iratására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában, Rákóczi-ut 7—B.

Keresünk

azonnali belépésre egy irodaszolgát, egy éjjeli őrt, kettő kenőmunkást és éjjeli munkára lakatost. Moskovits Mór.

Uridivat

Cziller Imre Nagyaruházában. Férfi- és fiukalapok, nyakkendők, ingek, gallérok, kézelők, zsebkendők, harisnyák, sétatobok, bőrdöndárók, pénztárcák, esőköppeny, esőernyők, acélárúk legolcsóbban. Tisztviselőknek árkedvezmény. d

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Vizsonteladók árendeményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogeriája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Ne dobja ki pénzét

új ruhákért, mert a ki-tűnően bevált ruhafestékkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag ítfestheti. Egy levél ára 50 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Ór

lakással és jó fizetéssel felvétetik a Fekete sas részvénytársaságnál. Jelentkezni csak délután 3—5 óra között a részvénytársaság irodájában, Saspassage 22. számú lépcső, I. emelet.

Jó bizonyítványokkal

rendelkező megbízható egyén hivatalszolgái minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Eleckrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstram-égők, villanyvasa-: : lők állandóan raktáron. : :

ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR RÉSZEKÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára és azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítól váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad értékpapírokra.

Szent László Püspök gyógyfürdő

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrása 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvízzel, uszástáratítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai magánvizsgákra előkészít felelősséggel a Donát-féle ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kezdődik új ker. tanfolyam **hölgyek részére** gyors- és gépirásra, ker. számtanra, könyvvitelre. Deöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSIRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐRTALPVEDŐK stb. Legf. CSONTENYV kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz. Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Több kisebb nagyobb bérház **ELADÓ.**

A vételhez szükséges jelzálogkölcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a : :

Nagyvárad Takarékpénztár Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállíttatnak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók, 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk. A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.